

جامعة المصطفى العالمية

مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی

**روش های تربیت در هندوییزم
و نقد و بررسی آن از دیدگاه اسلام**

**برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته فقه و معارف اسلامی**

نگارش: سید غلام عسگری

استاد راهنما: حجت الاسلام و المسلمین اصغر اخوی

استاد مشاور: حجت الاسلام و المسلمین سید احتشام عباس زیدی

مرداد ۱۳۸۷

■ مسئولیت مطالب مندرج در این تحقیق پایانی بر عهده نویسنده می باشد.

■ هرگونه استفاده از این تحقیق پایانی با ذکر منابع بلا اشکال و نشر آن در داخل کشور منوط به اخذ

مجوز از جامعة المصطفی العالمیة است.

تقدیم و اهداء

اگر این اثر ارزش و شایستگی اهدا را داشته باشد در نهایت فروتنی و ادب آن را تقدیم می

نمایم به:

چهارده معصوم علیهم السلام بالخصوص حضرت ولی عصر امام زمان (عج)

و شهدای اسلام بویژه شهدای کربلا که اسلام را زنده نگه داشته اند و به

کریمه اهل بیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام که در جوارشان از فیوضاتشان بهره بردم.

به پدر و مادرم که طبق روشهای تربیتی اسلام مرا پرورش دادند و به

همسر که در طول تحصیل حوزوی و نوشتن پایان نامه زحمت کشیدند و صبر نمودند.

تقدیر و تشکر

تمام حمد و سپاس برای خداوند متعال است که انسان را با ویژگیهای متعدد خلق کرده و برای تربیت او اسوه حسنه یعنی حضرت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و ائمه هدی که دارای عصمت و طهارت هستند را فرستاده تا بوسیله رهنمودهای آنان انسان را به هدف تربیت و خلقت برساند.

خدای کریم توفیق تحصیل و نوشتن این تحقیق را به طفیل آن مربیان و هادیان به من عنایت کرد و رحمت بیکران خویش را نیز نازل نمود.

لذا بر اساس حدیث شریف مأثوره «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» بر خود لازم می

دانم،

از مساعی جمیل استاد محترم راهنما حجت الاسلام آقای اصغر اخوی دامت برکاته که در مراحل مختلف نگارش این پایان نامه با ارشادات غنی و عنایات خاص و صمیمانه خود بنده را مورد لطف و راهنمایی قرار دادند و همچنین بخاطر حمایت موثر و خیر خواهانه استاد محترم مشاور حجت الاسلام آقای سید احتشام عباس زیدی دامت برکاته که مشاورت این پایان نامه را تقبل فرمودند تشکر و سپاسگذاری نمایم، همچنین از گروه اخلاق و تربیت اسلام و مسئولین محترم مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی (حجتیه) اساتید بزرگوار که در امور مربوط به تحصیل و انجام این تحقیق حمایت موثر لطف های زیادی داشتند و زحمات خالصانه کشیدند قدردانی و تشکر می نمایم.

چکیده

تربیت، کاری ظریف و پیچیده است. روش‌ها یکی از مؤلفه‌های مهم تربیت می‌باشد. در آیین هندو تعدادی از روشهای تربیتی وجود دارند که شناخت آنها برای مربیان مفید است. در این تحقیق روشهای تربیت در هندوییزم به بحث گذاشته شد و از دیدگاه اسلام مورد نقد و بررسی قرار گرفت. این تحقیق دارای چهار فصل می‌باشد:

فصل اول مربوط به کلیات و مفاهیم است که در آن اهمیت و ضرورت و اهداف تحقیق و همچنین مفاهیم مهم از جمله تربیت، مبانی، اهداف، اصول، روش، دین، آیین، هندوییزم و اسلام، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

فصل دوم تحت عنوان مبانی و اهداف و اصول تربیت در هندوییزم است. در مبانی تربیتی ویژگیهای انسانی را از دیدگاه هندوییزم بررسی کردیم و مطالبی که مربوط به انسان و عقایدش است و در حوزه تربیت کارایی می‌باشد بررسی کرده ایم. مبانی تربیتی که شمرده شده متعدد هستند از جمله جلوه گاه برهما، ویشنو و شیوا بودن انسان در این روح و جسم بودن انسان، تناسخ و غیره. اهداف تربیتی در هندوییزم متعدد می‌باشند و آنها عبارتند از دفع ترس و حوادث متوقع، تحصیل نیروهای چهارگانه و غیره. در اصول تربیتی، از قواعد کلی تربیتی که در هندوییزم وجود دارند بحث شده است. و آنها نیز متعددند از جمله پذیرش دهرمه، قانون کرمه و غیره. در آخر این فصل مبانی، اهداف و اصول تربیت هندوییزم از دیدگاه اسلام مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.

فصل سوم مربوط به روشهای تربیتی در هندوییزم می‌باشد که در آن پس از ذکر روشهای متعدد تربیتی موجود در منابع و یا جامعه هندویی، اطلاعات لازم و گسترده‌ای را در رابطه با این روشها بیان کردیم روشهای مهمی مانند تزکیه، تفکر، قصه گوئی، آموزش، پرستش و تقدیس اشیاء و غیره می‌باشند.

فصل چهارم مربوط به نقد روشها از دیدگاه اسلام می‌باشد. این فصل دارای دو قسمت است. قسمت اول مربوط به مشترکات و قسمت دوم مربوط به تفاوتهای موجود بین روشهای هندویی و اسلامی می‌باشد. در هر دو قسمت دیدگاه اسلام نسبت به آن روشها مطرح شده است. در پایان نیز نتیجه گیری ارائه شده است.

فهرست مطالب

..... تقديم و اهداء

..... تقدير و شكر

..... چكیده

..... فصل اول: کلیات و مفاهیم ۲

..... تبیین موضوع ۲

..... اهمیت و ضرورت تحقیق ۶

..... اهداف تحقیق ۸

..... پیشینه تحقیق ۸

سوال اصلی ۱۳

سوالات فرعی ۱۳

روش تحقیق ۱۳

موانع و محدودیتهای پژوهش ۱۴

مفهوم شناسی ۱۴

۱- تربیت ۱۴

۲- تعلیم ۲۰

۳- تزکیه ۲۱

۴- مبانی ۲۳

۵- اصل ۲۶

۶- هدف ۲۸

۷- روش ۲۹

۸- دین ۳۱

۹- آیین ۳۸

۱۰- هند - هندو - هندوئیسم ۴۲

۱۱- اسلام ۵۳

فصل دوم: مبانی، اهداف و اصول تربیت در هندوییزم..... ۶۱

مقدمه ۶۱

الف: مبانی تربیت در هندوییزم..... ۶۱

۱- خلقت تدریجی انسان ۶۱

۲- انسان دارای روح و جسم ۶۷

۳- برهما منشأ خلقت انسان ۷۲

۴- عناصر خمسه تشکیل دهنده انسان ۷۴

۵- تناسخ ۷۶

۶- آزادی و اختیار ۷۸

۷- محدودیت انسان ۷۸

۸- برتری انسان بر سایر موجودات ۷۹

۹- کرامت انسان ۸۰

۱۰- انسان دارای نیروی عقل ۸۱

اهداف تربیت در هندوییزم..... ۸۲

۱- دفع ترس و حوادث متوقع ۸۳

۲- جلب و جذب موجودات فوق العاده ۸۴

۳- اظهار احساسات درونی ۸۴

- ۴- رشد شخصیت ۸۵
- ۵- فرهنگ سازی ۸۵
- ۶- تحصیل نیروهای چهارگانه ۸۶
- اصول تربیتی در هندوییزم ۹۰**
- ۱- پذیرش دهرمه یاسودهرم پالن ۹۰
- ۲- خودشناسی (آتم گیان) ۹۱
- ۳- رهبری برهنها ۹۳
- ۴- ساده زیستن ۹۴
- ۵- اندیشیدن از جهات متعدد و متفاوت ۹۵
- ۶- قرار دادن اوامر طبق نژادها (عدم مساوات) ۹۶
- ۷- کثرت گرایی ۹۷
- ۸- عدم تشدد (ظلم نکردن) ۹۷
- ۹- قانون کرمه (توجه به نتیجه عمل) ۹۸
- ۱۰- گیان یوگ (اصل علم) ۱۰۰
- ۱۱- اصل اخلاص (بهکتی) ۱۰۱
- ۱۲- تأثیر حواس بر باطن ۱۰۲
- نقد و نظر ۱۰۳**

- فصل سوم: روش های تربیت در هندوویزم..... ۱۱۳
- مقدمه ۱۱۳
- ۱- روش آموزش ۱۱۴
- ۲- روش تقدیس و پرستش اشیاء، حیوانات و خدایان..... ۱۲۲
- ۳- روش رقص و موسیقی ۱۳۴
- ۴- روش آزادی و اختیار ۱۳۶
- ۵- روش تذکر و یادآوری..... ۱۳۷
- ۷- روش قصه گویی..... ۱۴۳
- ۸- روش الگو سازی و معرفی الگو ۱۴۴
- ۹- روش تمهیدی و زمینه سازی ۱۴۵
- ۱۰- روش تزکیه ۱۶۰
- ۱۱- روش تفکر..... ۱۶۲
- ۱۲- روش استفاده از کارهای خارق العاده و ترسناک..... ۱۶۳
- ۱۳- روش تحمیل به نفس ۱۶۴
- ۱۴- روش مرحله ای کردن تکلیف (روش تدریج) ۱۶۷

فصل چهارم: نقد روشهای تربیت در هندوییزم از دیدگاه اسلام.....۱۷۴

مقدمه.....۱۷۴

الف: مشترکات اسلام و هندوییزم در روشهای تربیت.....۱۷۴

۱- روش تزکیه و نقد آن..... ۱۷۴

۲- روش آموزش و نقد آن..... ۱۷۸

۳- روش تفکر نقد و آن..... ۱۸۶

۴- روش قصه گویی و نقد آن..... ۱۸۸

۵- روش تحمیل به نفس نقد و آن..... ۱۹۰

۶- روش الگو سازی و معرفی الگو و نقد آن..... ۱۹۳

۷- روش مسئولیت دهی و نقد آن..... ۱۹۶

۸- روش تذکر و یادآوری و نقد آن..... ۱۹۹

۹- روش اعطای آزادی و اختیار و نقد آن..... ۲۰۳

۱۰- روش تمهید و زمینه سازی و نقد آن..... ۲۰۷

ب: تفاوتهای اسلام و هندوییزم در روشهای تربیت.....۲۱۹

۱- نقد روش تقدیس و پرستش اشیاء و حیوانات و خدایان..... ۲۱۹

۲- نقد روش استفاده از کارهای خارق العاده و ترسناک..... ۲۲۶

۳- نقد روش رقص و موسیقی..... ۲۲۸

۴- نقد روش مرحله ای کردن تکلیف ۲۲۹

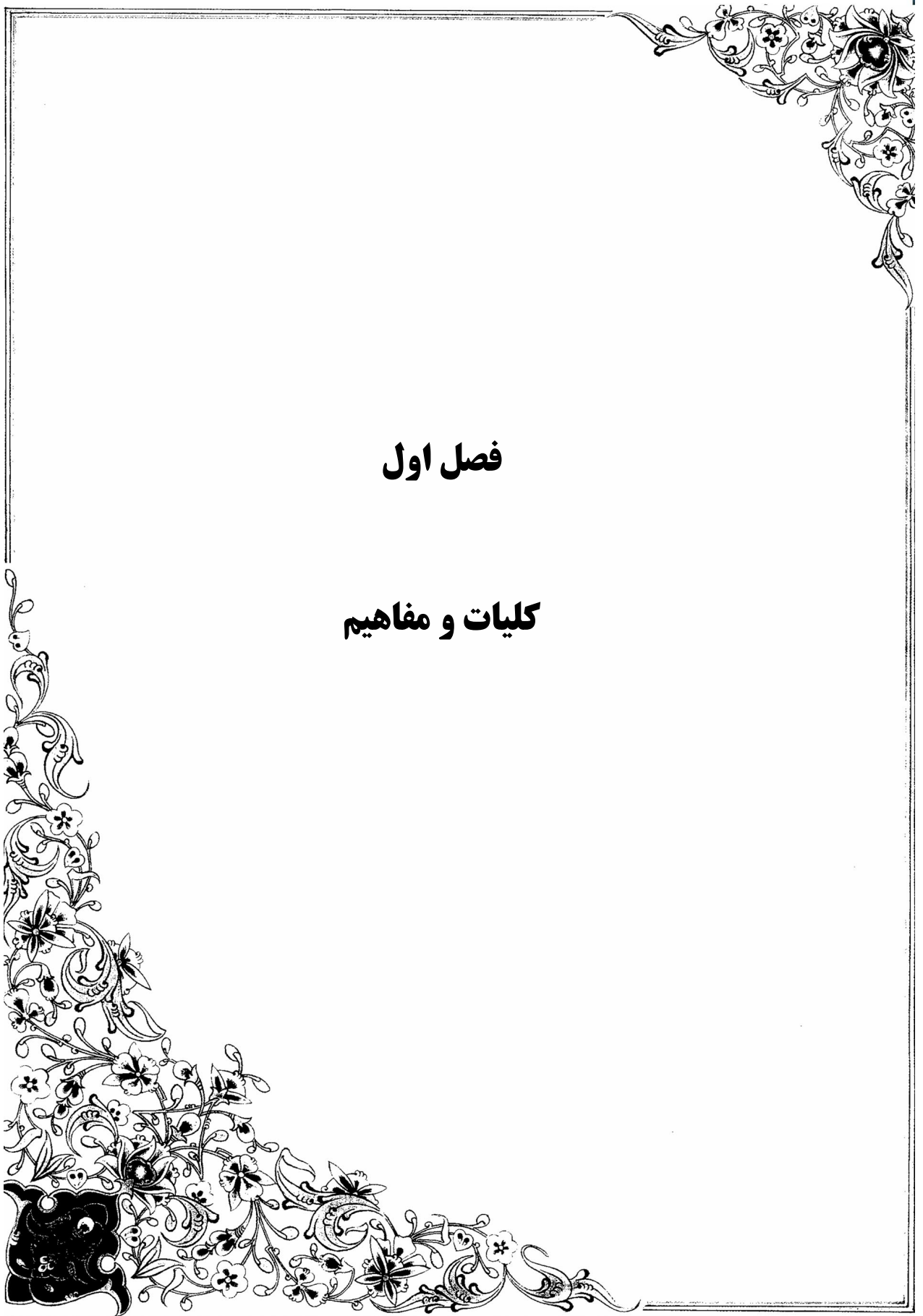
نتیجه گیری ۲۳۳

نقشه و تصاویر ۲۳۹

منابع و مآخذ ۲۴۳

فصل اول

کلیات و مفاهیم

فصل اول: کلیات و مفاهیم

تبیین موضوع

تربیت از ارکان مهم و اساسی سعادت و یکی از مهمترین دغدغه های امروز بشر است. برای ساختن زندگی خوب انسانی و تربیت افراد لازم و ضروری است. البته باید مبانی و اصول و اهداف و روشهای تربیت و وسعت کار تربیت و مراحل آن را در نظر بگیریم هر انسانی فطرتاً می خواهد که زندگیش از جهات متعدد خوب و بهتر باشد و در زندگی خودش هر چه بیشتر به امنیت جسمی و روانی دست یابد. این تربیت است که اوصاف و خصلتهای درونی و بیرونی انسان توسط آن ظاهر می شود تربیت که همه به آن نیاز دارند یادگرفتن نیست بلکه تمرین قوای درونی و بیرونی و ترقی آن است.

تحقق خوشبختی ها و بدبختی های جسمی و روانی یک فرد یا جامعه یا همه مردم جهان بستگی مستقیم به روش تربیت آنها دارد تربیت شخصیت انسان را شکل می دهد و باعث رشد و تکامل او می گردد و می توان گفت امروزه بیش از گذشته در جوامع انسانی مورد نیاز است و اهمیت و ضرورت آن بر کسی پوشیده نیست. انسان می خواهد همواره به نحو شایسته ای تربیت شود تا به سعادت واقعی دست یابد در این میان او به دنبال آن است تا بداند چه دیدگاه تربیتی او را به چنین هدفی می رساند.

مسئله تربیت بین تمام جوامع و مردم مطرح است، تمام ادیان و مذاهب و مکاتب و ملتها و اقوام و آیینها با وجود ستهای متفاوت به نحوی درباره تربیت انسانها سخن می گویند و یا می

پردازند. یا بعضی از آنها برای تربیت، مبانی و اهداف و اصول و روشهای خاصی را دارند و یا به دنبال آن هستند و طبق نظام تربیتی خودشان پیروان خودشان را تربیت می کنند و سعی آنها بر این است که نظام خودشان را برای تربیت متریان عرضه و تحمیل کنند، لذا ضرورت دارد جایی که متریان مکاتب تربیتی با هم زندگی می کنند، نظام تربیتی آن مکاتب مورد نقد و بررسی قرار بگیرد تا برای متریان راه آسان تر شود.

برای این هدف مبلغان دینی و پژوهشگران ادیان و مکاتب فکری و تربیتی مسایل تربیتی را بین مکاتب تربیتی مقایسه می کنند و از این طریق در برقراری ارتباط با افراد و جوامع گوناگون بهره می برند و برای رشته های دیگر علوم انسانی سود می جویند. در زمان حال بیش از پیش لازم است که نظام تربیتی یگدیگر را بدانیم. وقتی که ارتباط همه اقوام از قبل بیشتر شده است و در اکثر کشورها مسلمانان هم با اقوام دیگر ارتباط تنگاتنگی را دارند، زمان آن فرا رسیده است که نظام بالخصوص روشهای تربیتی آن جامعه یا مکتب را بدانیم خواه ارتباط با آن جامعه یا مکتب کم باشد یا زیاد.

یکی از مکتبهای تربیتی که پیروان آن مکتب خیلی زیاد هستند و با پیروان اسلام ارتباط دارند هندوییزم است. هندوییزم درکشوری بوجود آمده و آغاز شده که امروزه در آن کشور بیش از دویست میلیون مسلمان زندگی می کنند همینطور در کشورهای دیگر نیز کم یا زیاد پیروان این دو مکتب زندگی خودشان را کنار یکدیگر می گذرانند.

در جنوب و شرق آسیا هندوستان کشوری است که سرزمین عجایب و کشوری ۷۲ ملت شهرت دارد. بسیاری از دانشمندان موضوعات متعدد از موضوعات مربوط به زندگی بشر و علوم انسانی که دانشمندان دیگر در جهان دنبال آن هستند آن را در این کشور بدست می آورند. وجود مکاتب فلسفی کهن و اعتقادات عرفانی و اخلاقی و تربیتی همراه حماسه ها و رویدادهای بزرگ دیگر مثل گذشته جامعه هند را تحت تأثیر قرار داده و این برای تحقیق و مطالعه اغلب دانشمندان جهان جاذبه دارد.

هندوییزم در همین سرزمین بوجود آمده و نشر و نما پیدا کرده است. قدمت آیین هندوییزم به هزاران سال پیش برمی گردد و صدها میلیون نفر درکشور هند و در کشورهای دیگر پیرو آن

مکتب هستند و خیلی از آنها طبق دستورات هندوییزم برای تربیت متریان برنامه دارند؛ راجع به هندوییزم بعضی ها معتقدند که آن را می توان فراتر از یک مذهب به معنای متداول آن به شمار آورد، به عبارت دیگر هندوییزم مجموعه ای از راه و رسم و شیوه یک نحوه زندگی است که در نتیجه تجارب مستمر روحانی و اجتماعی بشر شکل گرفته و در طی زمان از احتیاجات جامعه انسانی تأثیر پذیرفته است. مختصر اینست که بعضی از دانشمندان، هندوییزم را به عنوان یک دین بومی و بعضی ها آن را به عنوان یک فرهنگ بومی یاد می کنند.

در همین سرزمین هندوستان صدها میلیون مسلمان نیز زندگی می کنند و آنها با هندوها رفت و آمد و سروکار دارند و در کشورهای دیگر نیز همچنین زندگی خودشان را همراه آنها می گذرانند. مختصر اینست که خیلی از افراد جامعه معتقد آن دو آیین هستند. چون تربیت پذیری از ویژگیهای انسان است و انزال کتب و ارسال رسل نیز برای تربیت و هدایت بشر است و هدف از بعثت انبیاء(ع) هم تربیت مردم اعلام شده است « انی بعثت لاتم مکارم الاخلاق»^۱ مسئله تربیت در کتب اسلامی به طور واضح دیده می شود. بعد از گسترش اسلام در شرق و غرب و گرایش مردم به آن و گسترش دینداری در عصر حاضر، رهبران هندوییزم نیز فلسفه و نظام تربیتی خودشان را درجهان بیش از پیش تبلیغ می کنند و در جهت حفظ هویت دینی خود در تلاش اند. تبلیغ کثرت گرایی دینی در سراسر جهان بر کسی پوشیده نیست از این رو ادعای طرفداری از همزیستی مسالمت آمیز با یکدیگر آشکار شده است و همچنین نظام تربیتی هر دو مکتب برای اکثر متریان واضح نیست و بیشتر افراد در تاریکی می باشند.

تاریخ شاهد بر آن است که دراویش هندوی پیرو آیین بهکتی **Bhakti** (عشق الهی) چنان با صوفیان مسلمان امتزاج یافتند که گاه مسلمان و هندو بودن آنان به شبهه رفته و آن شبهات الان هم برای تعدادی از عموم مردم باقی است و این امتزاج برای حفظ هویت دینی خطرناک است. چون عقاید واحکام و اخلاق و نظام تربیتی که آنها دارند مشخص نمی شود. و مسئله تربیتی که بسیار مهم است به آن صدمه شدیدی وارد شده و می شود. این هم واضح است که بسیاری از افراد

^۱ - سید عبد الله شبر، الاخلاق، قم، مکتب الغدیری، ۱۴۱۶ق، ۱۳۷۴ش، ص ۶.

غرق در حجاب ها و ظلمات نفسانی هستند و رهایی از آن نیازمند اتخاذ روشهای مناسب برای تربیت می باشد.

با توجه به کثرت مکاتب تربیتی و نظر به اینکه اکثر مکاتب تربیتی می کوشند نه تنها رهروان خود را مطابق میل و نظام خویش پرورش دهند بلکه در تلاش اند که پیروان مکاتب دیگر را نیز همراه و همگام و یا به دنبال مکتب خودشان سوق دهند. کار به جایی رسیده که در روزگار آشفته موجود متکبران با سیاستهای شیطانی و با فعالیتهای متعدد و با ابزارهایی چون سیاستهای اطلاع رسانی، رایانه ای، ماهواره ای و نیروهای نامرئی ویرانگر همه عناصر و ارکان فرهنگی ملت‌های ضعیف و افراد و متریان را تحت تأثیر قرارداده اند و از قوای انسانی سوءاستفاده می کنند و همچنین بعضی از نظام‌های تربیتی قدیمی را تحت تأثیر قرار داده و گاهی دو نظام تربیتی را با هم مخلوط و به هم آمیخته اند.

با اعتقاد بر اینکه مکتب تربیتی اسلام دارای یک نظام کامل تربیتی است و از اول برای سعادت دنیوی و اخروی انسان یک برنامه کاملی را ارائه نموده است و نظر به وضعیت و فضای تربیتی مسلمانان در کشوری مثل هند و با توجه به مطالب ذکر شده ضروری می رسد که بین نظام تربیتی اسلام و هندوییزم مقایسه شود تا برای مربیان و متریان راه آسان گردد این عمل هم برای مربیان مفید است و هم برای مربیان سودمند. چون آنها از این طریق علم و آگاهی بیشتری را بدست می آورند. اگر این کار صورت نگیرد مصداق این سخن امام صادق (ع) خواهد بود که «العامل علی غیر بصیره کالسائر علی غیر الطریق لا یزیده سرعه السیر الا بعیداً»^۱.

یعنی کسی که بدون علم و آگاهی دست به انجام کاری می زند مانند رونده در بیراهه است، پس هر چه سرعتش بیشتر باشد از مقصدش دورتر خواهد شد.

لذا برای نزدیک کردن مربیان و متریان به اهداف و با نظر گرفتن فرصت زمانی تحت عنوان مذکور در این تحقیق در صدد بررسی روشهای تربیت در هندوییزم و دیدگاه اسلام نسبت به آنها و نیز تبیین تفاوتها و شباهتهای موجود بین روشها می باشیم.

^۱ - محمد باقر کلینی، اصول کافی، تهران، دار الکتب الاسلامیه، بی تا، ج ۱، ص ۹۳.

نوشته حاضر بر آن است که روشهای مهم حاکم بر فرایند تربیت در هندوییزم را شناسایی و از نظر اسلام مورد بررسی و تحلیل قرار دهد. البته در این رساله ممکن نیست که همه روشها را در زمان محدود مورد بررسی قرار دهیم. لذا با توجه به اینکه در این تحقیق مطالب متعددی ذکر خواهد شد و دانستن آنها برای فهم موضوع ضرورت دارد و با توجه به امکانات موجود، تعدادی از روشهای تربیتی که در هندوییزم وجود دارد، مورد بحث و بررسی قرار می گیرد و نظر اسلام درباره آنها نیز بیان خواهد شد. به این امید که توفیق و رضای حق شامل حال ما گردد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

یکی از رمزهای موفقیت در هر کاری اتخاذ روشهای صحیح و سنجیده است تربیت نیز از مسائل مهم در زندگی انسان است و اهمیت و ضرورت آن بر کسی پوشیده نیست و ادیان و آیینها از قدیم الایام در مورد تربیت انسانی نظرات خود را ارائه نموده اند و هیچ مکتب و مذهب و دین و گروهی نیست که اهمیت و ضرورت تربیت آدمی را انکار کند هر چند در مبانی و اصول و اهداف و روشها اختلافات وجود داشته باشد زیرا تربیت پذیری از ویژگیهای انسانی است اما اینکه تربیت با چه روشهایی باشد، سوال مهمی است.

پیشوایان جامعه بشری بالعموم و پیامبران و اولیاء الهی بالخصوص، مصلحان جامعه بوده اند و هدف آنها پرورش انسانها بوده است و همیشه در صدد ارائه اندیشه طرحی بوده اند که بتوانند بر اساس آن طرح انسان رابه صورت شایسته تربیت کنند.

ممکن است از عموم مصلحان افرادی باشند که در شناخت ویژگیهای انسانی و اتخاذ روشهای تربیتی دچار اشتباه شده باشند یا طبق شناخت حقیقی انسانی نباشند. این امکان اشتباه اگرچه کوچک باشد ولی برای جامعه بسیار خطرناک می باشد و ضرر آن طولانی خواهد شد.

روشهای تربیت نه تنها در جامعه اسلامی بلکه در هر جامعه و آیینی مورد توجه قرار گرفته است. در هندوییزم نیز از هزاران سال پیش روشهای تربیتی متعددی را داشته و دارند. البته بعضی از آنها متروک و منسوخ و یا تغییر یافته اند لذا علاقه مندان تربیت، بالخصوص مریبان در جامعه

مخصوصاً در هند با مشکلات زیادی روبرو هستند و برای مسلمانان نیز شبهات زیادی بوجود آمده است.

با این بیان مختصر مناسب است که به این موضوع مهم پرداخته شود و مباحث آن مورد بحث و بررسی قرار گیرد و راه کارهای مناسب در امر تربیت ارائه شود. وقتی که حدوداً یک سوم جمعیت جهان پیرو این دو آیین هستند و سوالهای جدیدتری بین آنها مطرح می شود این تحقیق از اهمیت بیشتر برخوردار می شود در نتیجه تحقیق تازه تری می طلبد.

غیر از این عقل انسانی نوع بشر را به اتخاذ روشها و شیوه های درست درانجام کارها توصیه و تأکید می کند. روشهای خوب تربیت برای موفقیت مربی در امر تربیت اهمیت خاصی دارد زیرا روشهای مطلوبی که انسان را سریع تر و به صورت مطلوب تر برای رسیدن به هدف مددکار باشد از شرایط توفیق درانجام هر کاری می باشد.

چون موضوع تربیت انسان است و خصوصیات و ویژگیهایی که در آن نهفته است اگر بدون توجه به آن نظام یا روشهای تربیتی ارائه شود ممکن است یک خطر بزرگی پیش بیاید که برای کل جامعه ضرر برساند با توجه به این نکته دین اسلام و هندوییزم طبق منابع خودشان، ویژگیهای انسانی را مطرح کرده و نظام تربیتی خودشان را ارائه نموده و روشهای تربیتی خودشان را عملی کرده اند. اما اینکه روشهای تربیتی سالم و یا بهتر کدام است که بعد از توجه به ویژگیهای انسانی و با نظر داشتن مبانی و اصول و اهداف اتخاذ شده باشد و برای ارتقای قوای انسانی مفید و کار آمد باشد و به نیازهای مربیان جامعه بشری کمک کند یک امر پژوهشی و تحقیقی است.

لذا ضروری است که روشهای تربیت در هندوییزم را مورد بررسی قرار دهیم و نظر اسلام را راجع به آنها بیان کنیم. تحقیق درباره روشهای تربیت در هندوییزم برای دینداران، مبلغان، مربیان و پژوهشگران کمک های زیادی می کند و آنها سودهای زیادی می برند و پیروان هر دو مکتب یکدیگر را بهتر از قبل بیشتر می شناسند. غیر از سودهای معنوی و عمیق تر شدن باورهای دینی، ارتباط بهتر و فهم درست از یکدیگر و علاوه بر این شناخت نیازهای واقعی بشر و جلوگیری از عقب ماندگی و انحطاط و منافع دیگر بعد از این پژوهش و عمل به روشهای سالم بدست می آید و این تحقیق قشرهای متعدد جامعه را در امور گوناگون کمک خواهد کرد.